

Ὁ δὲ λίθος, ἐφ' οὗ ἡ ἐπιγραφή αὕτη, ἦν μὲν τετράγωνος, ἀλλὰ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ σώζεται ἐν τριγωνικῷ σχήματι κατ' ὀρθὴν γωνίαν θραυσθέντι, οὗ ἡ ὑποτείνουσα 0,55, ἡ κάθετος 0,35, ἡ βάσις 0,47· τὸ πᾶχος δὲ τοῦ λίθου, 0,15, ἐντετοιχισμένου ἐν τῇ Ν. Α. γωνίᾳ τοῦ ναοῦ «τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου», ὅστις ἵνε εἰς τὸ χωρίον, ὅπερ καλεῖται «χώρα» ἰδίως· περιέργως ὀνομασία, καθ' ὅσον ἐν τῇ νεωτέρᾳ δημῳδεῖ τῶν Ἑλλήνων γλώσσῃ σημαίνει πόλιν, ὡς γνωστόν· προστίθεται λοιπὸν καὶ τοῦτο ὡς ἐκ περισσοῦ τεκμήριον ὑπάρξεως ἐνταῦθα ἀρχαίας πόλεως.

§ 6'. Τὸ δ' ὄνομα «Gridisti» φαίνεται ὃν Σλαυικόν, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν ἐπομένων τοῦ μεγάλου Οἰκονόμου λέγοντος. «οὕτω καὶ τὸ Σερβικὸν *ГрѣиА*, Γραικίδαι (Γραικάδαι, Γραικικὴ Νεολαία), καὶ *ГрѣиАНѢ* (Γραικῶν ἔθνος, Γραικοί) ἐσχηματίσθη κατὰ τὸ «СРѣиАНѢ» (Σέρβων ἔθνος). Ἀλλ' οὐκ ἐστὶν τὸ *ГрѣиА* ἐξεθλίβη ἢ αἰ διφθογγος (Γρτζάδαι, Γρκαδαι) κτλ. ¹ Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ ἐπὶ τοῦ ὀνόματος «Gridisti» ἐξεθλίβη δὴλα δὴ ἡ διφθογγος αἰ καὶ προεφέρετο «Gridist» (Ἑλληνικὸν) ἐπειτα δὲ προτετέθη καὶ τὸ ἰ εἰς τὸ τέλος ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐγένετο κατὰ τὴν προφορὰν αὐτῶν *Γριντίστι* «Gridisti», ὡς ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ Βουλγαρικοῦ «Gridiche» *Γριντίτσε*. Ὄνομα ὁμῶς Ἀλβανικὸν ἵνε τὸ «*Μπι.Πιοβα*» ἐνὸς τῶν τεσσάρων χωρίων τῶν Γαίτσω, σημαίνοντος ὠραίαν γυναῖκα καὶ μεταφορικῶς ὠραίαν Τοπογραφίαν, ὡς καὶ τὰ *Μπρίντα* (σημαίνοντος *Μέσα*), ἀλλὰ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἂν Ἀλβανικὰ ἢ Σλαυικὰ εἰσι τὰ ὀνόματα ταῦτα ἐν τῇ Λακωνικῇ, ὡς καὶ ἄλλα πολλὰ πολλοῦ τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν ἀπαντῶντα ἐν ἰδίᾳ πραγματεῖᾳ ἄλλοτε ὁ λόγος ἡμῖν ἐστὶν εἰς πλάτος πραγματευομένοις περὶ τῶν τοιούτων, ὡς καὶ περὶ τοῦ ἱστορικοῦ καὶ ἐθνολογικοῦ ζητήματος· ἂν οἱ κατελθόντες ἐν Ἑλλάδι βάρβαροι τοῦ Μεσαιῶνος, Σλαυοὶ ἢσαν πράγματι ἢ Ἀλβανοί· οὗς δι' ἄγνοιαν ἐθνολογικὴν οἱ Βυζαντινοὶ Συγγραφεῖς ἀπεκάλουν *Σλαβίτους* ὡς φρονεῖ ὁ μεσαιωνοδίφης ἡμῶν Κ. Σάθας, ὅστις ἂν οὐχὶ καθ' ὁλοκληρίαν, τοῦλάχιστον τὸ πλεῖστον φαίνεται δικαιούμενος τοιαῦτα φρονῶν.

§ γ'. Τὰ ὀνόματα τῶν χωρίων τούτων ἀναφέρονται καὶ παρὰ τοῦ σοφῷ περιηγητῇ Γάλλῳ Pougueville, ἀλλὰ παρεφθαρμένα ὡς ἐξῆς· Gatitzés, Biliova, Suezita, Brinta κλ. ² Πρὸς δὲ περὶ ἐρειπίων οὐδὲνα λόγον ποιεῖται, ὡς οὐδὲ περὶ τῶν τῆς Ζαρνάτας, τὸ περιεργότερον οὐδὲ περὶ τῶν Μοναστηρίων *Γριντίστι* καὶ *Χελμοῦ* ³ ἀλλ' οὐδὲ παρ' ἄλλω

τινὶ τῶν εὐρωπαϊῶν περιηγητῶν, καθόσον ἐγὼ γινώσκω, γίνεται λόγος περὶ ἐρειπίων καὶ δὴ Κυκλωπέων ἐν Γαίτσαϊς· ἐπειδὴ ἀποκέντρον ὄντος τοῦ μέρους τούτου, ἐλάμβανον πληροφορίας παρὰ τῶν ὁδηγῶν αὐτῶν μόνον, ἀποφεύγοντες τὴν αὐτοψίαν ἣτις ἐστὶν ἡ μόνη ἀρμοδία νὰ ἐπιλύσῃ ἀρχαιολογικὰ ζητήματα σκοτεινὰ καὶ ἀμφίβολα. Ἐσχάτως δ' ἀνεπτύχθη ἡ ἰδέα τῆς δι' ἀνασκαφῶν καὶ ἐπιτοπίων πολυχρονίων ἐρευνῶν λύσεως καὶ διασαφηνίσεως πολλῶν ζητημάτων ἀρχαιολογικῶν καὶ ἱστορικῶν, περὶ ὧν οἱ ἐπιστήμονες διαφορῶν ἐποχῶν ἐσχημάτισαν διαφορὰς γνώμας· ἐκθύμως δὲ νῦν ὑποστηρίζει δ' ἀπανταχοῦ ἐπιστημονικὸς κόσμος τὰς τοιαύτας μετ' ἐπιστάσις γιγνομένας καὶ ἐν ἐπιστημονικῷ πνεύματι ἐρέοντας. Ἀγαθὴ τύχη καὶ ἐν Ἑλλάδι ἤρξαντο τοιαῦται ἐπιστημονικαὶ ἐργασίαι νὰ ἐκτιμῶνται, ἀνάλογοι δὲ νὰ καταβάλλωνται προσπάθειαι ὑπὸ τῶν ἡμετέρων λογίων πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ ὑποστήριξιν τῶν πρὸς τοῦτο ἐργαζομένων· μετὰ χαρᾶς δὲ παρατηρεῖ τις ὅπερ λίαν σπουδαῖον, ὅτι καὶ ὁ ἐπιστημονικὸς κόσμος τῆς τε Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς ἤρξατο νὰ ἐκτιμᾷ δεόντως τὰς ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἐπιστημόνων γινομένας ἐρέοντας καὶ ἐπιστημονικὰς ἐργασίας.

ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ

Μεσαιωνικῆς Κωμοπόλεως, «*Μαρβινίτσης*» ἐπικαλουμένης, κειμένης δ' ἐν τῷ δήμῳ Ἀβίας τῆς λακωνικῆς.

Γ.

§ α'. Πρὸς Β. τοῦ Κάμπου σχεδὸν ἡμίσειαν ὥραν ἀπέχουσα ὑπῆρχε ποτε ἡ κωμόπολις *Μαρβινίτσα* ἥς τὸ ὄνομα διετήρησεν ὁ ἐν αὐτῇ ἄλλοτε μὲν ἐπίσημος Βυζαντινὸς ναὸς τοῦ ἁγίου Νικολάου τῆς *Μαρβινίτσης* λεγόμενος, βραδύτερον δὲ (ἄγνωστον πότε) ἀποκαταστάς Μοναστήριον μετὰ τὴν καταστροφὴν βεβαίως τῆς κωμοπόλεως καὶ ἐρήμωσιν αὐτῆς. Κατὰ τὴν παράδοσιν, ἣτις καὶ νῦν διασώζεται παρὰ τοῖς χωρικοῖς, ἡ *Μαρβινίτσα* εἶχε 10 χιλ. οἰκίων κατὰ τὸν μεσαιῶνα, καθ' ὃν ἦν κατεστραμμένον τὸ φρούριον τῆς Γερηνίας (Ζαρνάτας νῦν) ἀπέναντι κειμένης ἐπὶ λόφου ὑψηλοῦ, καθὰ εἶδομεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν· κατεῖχε δὲ μετὰ τὴν ἐρήμωσιν τῆς πόλεως Γερηνίας τὰ πρωτεῖα ἐν τῷ τόπῳ· ἐν *Μαρβινίτζα* ὑπῆρχε καὶ ἡ ἑδρα τοῦ ἐπισκόπου ὑπὸ τὸν τίτλον «ὁ *Σταυροπηγίου ἐπίσκοπος*»· διότι κατὰ τὸν Μεσαιῶνα «*Σταυροπήγιον*» ὡ-

(1) Δοκίμιον Συγγενείας Σλαβονορωσικῆς πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν ὑπὸ Κωνστ. Οἰκονόμου. Μέρος Α'. Τόμ. Α'. σελ. 72 ἐκδ. Πεντροπόλ. 1828.

(2) Uogag. de la Grèce par Pougueville, toni cinquième. deux. edition pag. 553. edit Girmin didot 1287 Paris.

(3) Ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ ὑπῆρχεν εἰκὼν ἐπάργυρος, ἥς κάτωθεν γέγραπται τάδε: Μιχαήλ-μπεῦς Τρουπάκης 1781. Ἡ οἰκογένεια αὕτη τῶν Τρουπάκιδων διασώζεται καὶ σήμερον ἐν Καρδαμύλῃ, καὶ φαίνεται ὅτι ἐξ αὐτῆς ἐγένετο Μπέυς τῆς Μάνης τῇ ἐπικυρώσει, ἐννοεῖται, τοῦ Σουλτάνου ὁ βῆθεις Μιχαήλ τῷ 1781. Ἐπειδὴ διελύθη ἡ

Μονὴ Χελμοῦ, ἡ εἰκὼν μετηνέχθη εἰς τὸν ναὸν τῆς «Κοιμήσεως» ἐν τῇ χώρᾳ κείμενον, ὡς εἶδομεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, εὐρίσκεται σήμερον

νομάζετο ἅπασα ἡ Γερηνία χώρα, ὡς εἴρηται· πόθεν ὁμως ἐλαβε τὴν ὀνομασίαν ταύτην καὶ διὰ τί, δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπωμέν τι ὀριστικόν τό γε νῦν ἔχον· μόνον ἀνεκαλύψαμεν διαθήκην τινὰ ἐπισκόπου, Καλλινίκου καλουμένου, ἐξ Ὁροβᾶς δέ, χωρίου 15 λεπτά ἀπέχοντος τοῦ Κάμπου, καταγομένου. Ἡ διαθήκη αὕτη ὑπὸ μεσαιωνολογικὴν ἐποψίν θεωρουμένη ἔνε ἀρκετὰ περίεργος καὶ διὰ τὸ λεκτικόν τὸ τότε ἐν χρήσει, καὶ διὰ τὸν τρόπον τῆς συντάξεως αὐτῆς, πρὸς δὲ καὶ διὰ τὴν ἀμάθειαν, ἣτις συνώδευε καὶ τὰ πρωτεύοντα ἐν τῇ τότε κοινῇ πρόσωπα, καὶ διότι ἀκόμη παριστᾷ τὴν ἀκμὴν τοῦ Μοναστηρίου Μαρβινίτζης, ἐν ᾧ εἶχε τὴν ἐδραν αὐτοῦ καὶ ἐν ᾧ τέθαπται. Σῶζεται δὲ παράδοσις παρὰ τῷ λαῷ ὅτι ὁ ἐπίσκοπος οὗτος, κατεχόντων τῶν Βενετῶν τὴν Ζακυνθάν, συνενοήθη μετὰ τοῦ ἐν αὐτῇ Δυτικοῦ ἐπισκόπου καὶ μετέβη εἰς Ῥώμην παρὰ τῷ Πάπᾳ, ὅστις ὑπέδεχθη αὐτὸν μετὰ πάσης τιμῆς καὶ ἀνεγνώρισεν ἐπίσκοπον «Σταυροπηγίου» καὶ οὕτω συνελειτούργησε μετὰ τοῦ Δυτικοῦ, μετὰ τὴν ἐκ Ῥώμης ἐπιστροφὴν λαβὼν ἐκεῖ ἀρκετὰ «*ρεάλια*», ὡς ἐλέγοντο τότε τὰ νομίσματα, καὶ τὴν ἄδειαν παρὰ τῆς Γερουσίας τῆς Βενετίας νὰ διακμένη ἔχων τὴν ἐδραν ἐν τῇ Μονῇ τοῦ ἁγίου Νικολάου τῆς Μαρβινίτζης· τοῖς ταλαιπώροις Γραικοῖς οὐκ ἐπετρέπετο ὡς τὰ πολλὰ νὰ ἔχωσι τὰ προνόμια αὐτῶν θρησκευτικὰ καὶ πολιτικὰ ἐν χώραις ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Φράγκων κειμέναις, καὶ διὰ τοῦτο ἠναγκάζοντο πολλάκις οἱ μὲν ἐπίσκοποι νὰ ἀποσύρωνται τῶν πόλεων, τῶν ἀρχαίων ἐδρῶν αὐτῶν, καὶ νὰ περιορίζωνται οἰκοθεν ἐν τοῖς Μοναστηρίοις, ἐνθα μακρὰν τῶν βλεμμάτων τῶν Δυτικῶν ἐπισκόπων εἶχον πλείονα ἐλευθερίαν ἐνεργείας εἰς τὰ καθήκοντα αὐτῶν, ἀποφευγόντων οὕτω τὴν μετ' αὐτῶν συγχρώτισιν, συζητήσεις θρησκευτικὰς, ἐπιβλαβεῖς ἀποβαινούσας διὰ τὸν φανατισμὸν τοῦ Δυτικοῦ Κλήρου καὶ τῶν Πολιτικῶν Ἀρχῶν, καὶ ἐν γένει πᾶσαν σύγκρουσιν, ἐπιβλαβὴ εἰς τὰ συμφέροντα τῶν Ἑλλήνων· οὕτω π. χ. ὁ Σταυροπηγιῶ ἐπίσκοπος ἀπεσύρθη τῆς Ζακυνθᾶς καὶ περιωρίσθη ἐν τῇ Μονῇ Μαρβινίτζης· οὕτως ἐν Τριφυλίᾳ ἀπεσύρθη τῆς Κυπαρισσίας καὶ διέμενεν ἐν τῇ κώμῃ «*Χριστιάνου*» ὁ ἐπίσκοπος αὐτῆς, ἐνθα καὶ νῦν ὑπάρχει διασωζόμενος κατὰ τὸ πλεῖστον ὁ ἐπισκοπικὸς ναὸς¹ διό καὶ ὁ ἐπίσκοπος ἐπὶ Τουρκοκρατίας διετήρει ἔτι τὸν ἐπισκοπικὸν τίτλον, τὸν ἐκ τοῦ αἵτις τούτου προσελθόντα «*ὁ Χριστιανουπόλεως ἐπίσκοπος*» κλ. κλ. Νῦν ἡ Μονὴ Μαρβινίτζης ἐστὶ διαλελυμένη καὶ κατε-

στραμμένη καθ' ὁλοκληρίαν σχεδὸν ὑπὸ τοῦ τρομεροῦ σεισμοῦ τοῦ 1867· σῶζεται δὲ μόνον ὁ ναός, πολλάκις καὶ αὐτὸς ἀνακαινισθεὶς καὶ ἐπισκευασθεὶς, καὶ διὰ τοῦτο μὴ διατηρήσας, εἰμὴ μικρὰ τινα Βυζαντινὰ ὠραῖα λείψανα ὡς καὶ τι ἑλληνικῆς τέχνης ἀπομεινάριον στήλης· ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ ὑπῆρχεν καὶ βιβλιοθήκη, ἀλλὰ κατεστράφη καὶ δὲν διεσώθη τι, ἐκτός, τῆς ὡς εἴρηται, διαθήκης τοῦ Καλλινίκου⁴.

§ 6'. Ἀνωθεν τοῦ Μοναστηρίου 10' λεπτά πρὸς τῇ ῥίζῃ τοῦ βουνοῦ πρὸς Ἀνατ. εἰς θέσιν λίαν ἀπτόμον καὶ κρημνώδη ὑπάρχουσι τὰ λεγόμενα *Καστράκια*. Τὶ δὲ εἰσὶ τὰ Καστράκια ταῦτα; προμαχῶνές εἰσιν ὄντως δεινοί, κατὰ τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν ἴσως ὠκοδομημένοι, καὶ διὰ τὸ ἀπόρθητον τῆς θέσεως εἰς κορυφὴν τινα λόφου ἀπανταχόθεν ἀποκρήννου εὐρισκόμενοι· ὡς ἐρπετὸν ἀναρριχηθεὶς ἐν τῇ κορυφῇ ταύτῃ κατελήφθη ὑπὸ ἱλιγγιάσεως δεινῆς, ἅμα παρετήρησα τὸ ἀπανταχόθεν κρημνώδες, καὶ ἰδίᾳ πρὸς τὸ Ἀνατ. μέρος χιλιάδας ὄργυιων κρημνούς, τρέμων δὲ κατέβην αὐτοῦ, προηγουμένως ἰδὼν καὶ μικρὰν τινα δεξαμενὴν ἐντὸς θόλου τινός. Ἄλλ' ἐνταῦθα διηγήθησαν ἀμέσως εἰς τὸν νοῦν μου τὰ ζητήματα ταῦτα: Διατί κατέφυγον οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι εἰς τὰ ἀπόκρημνα ταῦτα μέρη; Τίς μεγάλη ἀνάγκη κατεπίεσεν αὐτούς, καὶ πότε νὰ καταφύγωσιν ἐκεῖσε; Εἰς τὰ ζητήματα ταῦτα οὐδὲν δύναμαι νὰ ἀπαντήσω θετικόν. Παρατήρησα μόνον ἀκριβῶς, ὅτι ὁ τρόπος τῆς κατασκευῆς αὐτῶν, καὶ ἰδίᾳ ἐνός, τοῦ κυριωτέρου, τοῦ καὶ διὰ θόλου ὡς κοινῶς λέγεται συνωδευμένου, ὁμοιάζει τῷ εἰς τὸ Πήδημα λεγόμενον τῆς Μεσσηνίας, κατεσκευασμένῳ κάκεινῳ ἴσως εἰς ἀναλόγους περιστάσεις⁽²⁾ ὡς δύναται τις νὰ εἰκάσῃ.

§ 7'. Πρὶν ἢ φθάσωμεν εἰς τὰ «*Καστράκια*» ἀπαντῶμεν εἰς θέσιν τινὰ ἐπίπεδον τὴν ὀνομασίαν «*Καταλύματα*», περίεργος ὀνομασία, ὑποδεικνύουσα ἴσως τὰ ἄλλοτε ἐν αὐτῇ ὑπάρχοντα οἰκοδομήματα, ἐν οἷς κατέλυον οἱ στρατιῶται, καὶ οἱ ξένοι οἱ πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ἐν «*Καστρακίοις*» διαμενόντων Τιμαριούχων τοῦ τόπου, οἵτινες καὶ κατεσκεύασαν τὰ «*Καστράκια*» πρὸς ἀσφάλειαν αὐτῶν, εἰς θέσιν φύσει ὀχυρὰν καὶ ἀπόρθητον. Τὰ Καταλύματα διηροῦντο εἰς δύο εἰς «*δῶθε Καταλύματα*», καὶ «*πέραν Καταλύματα*», ὀνομασίαι καὶ σήμερον διατηρούμεναι παρὰ τοῖς κατοικοῖς τοῦ σημερινοῦ χωρίου «*Σωτηριάνικα*»³, οἵτινες κατέχουσιν ἅπασαν τὴν

1) Ὁ ναὸς οὗτος λέγεται τοῦ «*Σωτήρος*», καὶ τὴν 6 Αὐγ. γίνετ' ἐκεῖ μεγάλη πανήγυρις ἐκ τῶν περὶ χωρίων καὶ τῆς πόλεως Κυπαρισσίας, Φιλιατρῶν κλ. ὑπάρχει δὲ παρὰ τῷ λαῷ τὸ ἐξῆς λόγιον «*Ἄγιος Σωτήρας σ' τὸ Μωριά, κ' Ἄγιος Σοφίας σ' τὴν Πόλιν*». Τσαούτην ἄξιαν διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν καλλονὴν ἀποδίδουσιν αὐτῷ, ὅσῃν τῇ Ἁγίᾳ Σοφίᾳ Κωνσταντινουπόλεως. Καὶ ὄντως ἀξιοθέατος, καὶ τοι ἡμικρήνιστος· ὁ σοφὸς φίλος μου, δόκτωρ τοῦ ἐν Μαδρίτῃ Πανεπιστημ. κ. Σατουρῆνος «*χεμένε*» ἐπικαλούμενος, τὴν Ἑλλάδα περιηγούμενος ἔχοντο γράφημα αὐτοῦ παρέλαβε.

1) Τὸ πρωτότυπον αὐτῆς κατατεθήσεται ἐν καιρῷ εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας ἐν Ἀθήναις.

2) Ἰδε φυλλάδ. β'. τῶν Μεσσηνιακῶν μου (Ἀνακάλυψις τῆς ἀρχαίας πόλεως «*Ἀμφείας*». σελ. 2, 3, 4, 5, 6, 7. ἔκδ. Καλαμῶν 1877. Τύπ. Μ. Πουλυμενάκη), ἐνθα εἰς πλάτος τὰ περὶ αὐτοῦ ἐκτίθενται.

3) Τὰ «*Σωτηριάνικα*» ἐστὶ χωρίον, πολὺ νεώτερον τῆς Μαρβινίτζης, μόλις ἔχον νῦν 30 οἰκογενείας. Ἐγένετο δὲ ἀπὸ «*ἐξομῶνι*», ὡς ἦν πρότερον διὰ τὴν ἐρήμωσιν τῆς Μαρβινίτζης, κώμη, ὡς συνήθως γίνονται ἐν Μάνῃ ἐπὶ χρόνον πολλὸν τὰ «*ἐξομῶνι*» κώμαι. Εἰς τὸ «*ἐξομῶνι*» τῆς Μαρβινίτζης εἶχε τὴν μάνδραν αὐτοῦ (gregem «*Γρέκι*», ὡς καὶ σήμερον λέγεται ἐν Μάνῃ ἡ μάνδρα τῶν προβάτων καὶ ἐπὶ

περιφέρειαν «*Μαρβινίτζης*», ἐν ᾗ ὑπάρχουσι κατεστραμμένοι οἱ ἐξῆς ναοί. Α'. εἰς θέσιν «*Κατσαροῦ*» Ἀγία Σοφία, ἐν ᾗ κατὰ παράδοσιν ἐμαζεύετο τὸ «*Ἀρχονταρίτσι*». Τὸ ὄνομα τοῦτο ὑποδεικνύει τὴν βυζαντινὴν καταγωγὴν αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἐκεῖ συνηθροίζοντο οἱ ἄρχοντες τῆς πόλεως Μαρβινίτζης, καὶ συνεσκέπτοντο περὶ τῶν κοινῶν ὑποθέσεων, ὅπως οἱ βυζαντινοὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ, καὶ φαίνεται πιθανόν, ὅτι κατὰ μίμησιν αὐτῶν καὶ οἱ τῆς Μαρβινίτζης κάτοικοι ἐπραττον τὰ αὐτά. Β'. «*Ἄγιος Ἡλίας*», Γ'. «*Ἄγια Κυριακή*». Δ'. «*Ἄγιος Βασίλειος*». Ε'. «*Ἄγιος Παρτελεήμων*». ΣΤ'. «*Ἄγιος Σπυρίδων*». Ζ'. «*Ἄγια Βαρβάρα*, εἰς τὸ κτήμα Ἰ. Ἀφεντούλη. Ἐδῶ εὐρέθη κολυμβήθρα ἐκ χρώματος καὶ χρυσοῦς σταυρὸς καὶ διάφορα νομίσματα Μεσαιωνικά, ἐξ ὧν ἐν περιήλθεν εἰς χεῖράς μου· ἄλλ' ἐπειδὴ τὰ γράμματα εἰσιν ἐξηλειμμένα σχεδόν, δὲν δύναμαι νὰ ὀρίσω τὴν ἐποχὴν· σκοπῶ ὅμως νὰ ἀποστείλω τῷ κ. Ποστολάκῃ διὰ τὴν νομισματοθήκην τοῦ Πανεπιστημίου μας. Εἰς δὲ τὰ «*Καταλύματα*» παρετήρησα ἐρείπιά τινα ναοῦ χριστιανικοῦ ἐπὶ θεμελίῳν παρεμπερῶν Κυκλωπέσι· ἄλλ' ὀριστικῶς περὶ τούτων δὲν δύναμαι νὰ ἀποφανθῶ, χωρὶς νὰ ἐπιχειρηθῶσιν ἀνασκαφαί. Περὶ τούτων οἱ ἀρμόδιοι ἄς φροντίσωσι καὶ ἡ ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία. Ἡμεῖς πράττομεν τὸ κατὰ δύναμιν, καὶ ὅσον ὁ ἐπιστημονικὸς ἡμῶν ζήλος ἐπιτρέπει.

Ἄλλ' ἐνταῦθα διεγείρεται καὶ ἕτερον ζήτημα· μήπως ἐνθάδε ὑπῆρχεν ἡ ἀρχαία πόλις Ἀλαγονεία, ἡ 30 σταδίου τῆς Γερηνίας ἀπέχουσα, κατὰ τὸν Πausανίαν; Ἀλλὰ περὶ τούτου ἄλλοτε καὶ ἄλλαχού, «*ἢν Θεὸς παρέχη*» κατὰ χρυσοστομικὴν ἔκφρασιν¹ ἔσται ἡμῖν ὁ λόγος ἐς πλάτος².

¹ Ἐγγραφον ἐν Μεσσηνίᾳ, 25 Ἰανουαρίου 1886.

Α. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

τὸ νεοελληνικώτερον «*μὰ νδρὶ*», Σωτήρης τις, ἔχων πολυάριθμον καὶ ἰσχυρὰν οἰκογένειαν καὶ πολυπληθῆ ποίμνιον· κατέλαβε δὲ τὴν ἔρημον «*Μα ρ βί νι τ ζ α ν*» καὶ ἰδιοποιήθη τὴν περιφέρειαν αὐτῆς, καὶ οὕτως ἐγένετο ἡ ἀφορμὴ τῆς συστάσεως τῆς κόμης, ἥτις καὶ νῦν φέρει τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

1) Χρυσοστόμου ἅπαντα. Μέρ. Α'. σελ. 4. ὁμιλ. Α'. εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον. τόμ. Α'. ἐκδ. Ἀθηνῶν 1872. Τύποις Καρυοφύλλης.

2) Ἀνωτέρω ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐγράψαμεν, ὅτι εἰς τὸ τέλος τῆς πραγματείας ἡμῶν ταύτης προστεθήσονται καὶ δύο παραρτήματα ἐμπεριέχοντα ὅσα ἐγράφησαν ἐν ταῖς ἐφημερίσι περὶ τε τῆς βουστροφικῆς ἐπιγραφῆς καὶ τῶν ἐν τῷ δήμῳ Ἀβίας Ἀρχαιολογικῶν ἀνακαλύψεων μου· ᾗ δὲ θεωρῶν περιττὸν νὰ ἐπαναδημοσιεύσωμεν τὰ αὐτά, παρέλιπον αὐτά, ὡσαύτως παρέλιπον ἐνταῦθα καὶ τὴν δημοσίευσιν τῆς διαθήκης τοῦ Κυρίλλου, περὶ οὗ ἀνωτέρω ὁ λόγος, ἐς ἄλλοτε ἀναβαλὼν.

ΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΥΠΟ

E. DE AMICIS

(Συνέχεια ἴδε προηγ. φύλλον).

Εἷς ἄλλος ιδιόρρυθμος γράφει ὑμῖν ἅπαξ τοῦ ἔτους τακτικῶς, περὶ τὰ τέλη τοῦ Δεκεμβρίου, ἅπαντῶν λέξιν πρὸς λέξιν εἰς τὴν ἐπιστολὴν ἣν τῷ ἐγράψατε πρὸ ἐνὸς ἔτους, καὶ ἥτις τῷ ἴσταται ἐκτετυλιγμένη πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν. Οὗτος εἶνε σχεδὸν πάντοτε πατὴρ οἰκογενείας, καὶ ἄνθρωπος τακτικός. Γράφει αὐστηρῶς κατὰ τὰξιν πρῶτον τὰς ἑαυτοῦ εἰδήσεις, εἰτα ἐκείνας τῆς συζύγου, καὶ τῶν τέκνων κατὰ σειρὰν ἡλικίας. Ὁ πρῶτος ὑπερενίκησε τὰς ἀπολυτηρίους γυμνασιακάς ἐξετάσεις μέ τὸς αἰκοστά· ὁ δεῦτερος εἰσῆλθε νεαρὸς εἰς τὴν στρατιωτικὴν σχολήν· ἡ μικρὰ ἦτο ὀλίγῳ ἀσθενής, ἔθερα-πεύθη ὅμως διὰ διαίτης, ἥτις οὐ μικρὰ ἀπήτησε κεφάλαια. Αὐτός, ὁ καλὸς ὑμῶν φίλος, ἔλαβε καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὴν συνήθη ἐνόχλησιν, ἀλλ' ὅχι πλέον κατὰ τὸν Ἀπρίλιον, τὸν Αὐγούστον. Ἐπονται γενικαὶ ἐπιθυμίαι ἐπὶ τῶν πρώτων τοῦ ἔτους ἐπιχειρημάτων· εἰτα αἱ συνήθεις εὐχαὶ μετὰ τῶν συνήθων λέξεων, δι' ὧν τὰ ὀνόματα πάντα τῆς ὑμετέρας οἰκογενείας καὶ τῶν κοινῶν φίλων ἐμνησθήσαν μετὰ τῆς συνήθους σειρᾶς. Ὑμεῖς τῷ ἀποκρίνεσθε, καὶ τὸ πᾶν ἐλέχθη διὰ δώδεκα μῆνας. Ἐνίοτε, ὅμως, διατρέχοντος τοῦ ἔτους, πέμπει ὑμῖν ὑπὸ ταινίαν ἐφημερίδα τινὰ τῆς πόλεώς του, ἐν ᾗ δι' ἐρυθροῦ μολυβδοκονδύλου εἶνε ἐσημειωμένον χρονικὸν ἀριθμίδιον, ὅπερ φέρει τὸ ὄνομά του, ἐν μέσῳ πολλῶν ἄλλων, ἐπὶ εὐεργετικῇ σωματείου τινὸς ἀποφάσει· καὶ ἂν τῷ στείλητε ὑμεῖς μίαν ἐφημερίδα, ἅπαντ' ὑμῖν δι' ἐπισκεπτηρίου, ἐπιφυσσόμενος διὰ τὰ λοιπὰ κατὰ τὰ Χριστούγεννα.

* *

Εἶνε τις ἕτερος, ὅστις μισεῖ τὴν ἐπιστολὴν. Κωφὸς εἰς τὰς μάλλον ἐπιμόνους παρακλήσεις καὶ τὰς παραγγελίας μάλλον ἐπιμόχθους, ὑποβάλλεται εἰς ὑπόψιαν προσβλητικὰς, ἀνέχεται ἀπρεπείας, χάνει φιλίας, ὑφίσταται ζημίας, ὑποτάσσεται παντὶ μάλλον ἢ νὰ γράψῃ Ἡ ἐπιστολὴ καθ' ἑαυτήν, τὸ ἰδιαιτέρον ἐκείνου τῆς συνθέσεως σχῆμα ὅπερ τῷ ἐδίδαξαν ἐν τῷ σχολείῳ, μετὰ τῆς ἀναγκαστικῆς ἐκείνης ἐν τε τῇ ἀρχῇ καὶ τῷ τέλει φράσεως, τῷ ἐμποιεῖ ἀήτητον ἀποστροφὴν, καθὼς πρὸς τι ὑπὲρ φύσιν. Ἐάν ποτε ἀναγκασθῇ νὰ ἀπαντήσῃ ὑμῖν, πληροὶ ἐν τέταρτον σελίδος, ἐν τηλεγραφικῇ στήλῃ, ἐξ οὗ ἐννοεῖτε ὅτι δὲν ἐτελείωσε τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς ὑμῶν, καὶ ὅτι, ἐν τῷ γράφειν, ὑπέφερε τὰ τούρτουρα τῆς κολάσεως, εὐχόμενος ὑμῖν χιλίας συμφορᾶς. Τῷ γράφετε ὅτι εὐρίσκεσθε ἐν κινδύνῳ ζωῆς· εἶνε καλὸς νὰ πέμψῃ ὑμῖν ἐν ἐπισκεπτηρίῳ, ὡστεῖ ἤθελε νὰ εἴπῃ·—Ἐχει καλῶς.—Θὰ σκέπτηται πολλὰ—